

Deu mil passos cada dia: passeig per una Barcelona literària

Jordi Puntí

1. Cada dia faig deu mil passos per la meua ciutat. Deu mil passos són més de sis mil segons. Més d'una hora i mitja per retrobar carrers, cantonades, cases, botigues, bars, cotxes, semàfors, parcs, estàtues, persones, amics. Els meus passejos solen ser circulars —m'allunyo de casa per tornar-hi després, igual que un bumerang—, però de tant en tant també m'agrada que siguin lineals com el vol d'una fletxa. Del punt A al punt B. Hi ha dies que, en sortir del portal, penso que ja he intentat tots els trajectes possibles, però una ciutat és sempre un jardí de senders que es bifurquen. A cada moment m'obligo a triar un camí. Un semàfor verd em fa canviar de vorera; unes obres inesperades em fan fer marxa enrere; les ganes de retrobar un parc oblidat em fan desviar-me inesperadament. La qüestió és no aturar-se. A més, per molt que repeteixi un recorregut, mai no m'avorreixo. Barcelona canvia constantment i davant els meus ulls es renova cada dia, per bé i per mal. Les ciutats són camaleons que muden la pell segons el nostre estat d'ànim. L'asfalt mullat en un dia de pluja pot brillar com el llom d'una rata de claveguera o amb el fulgor irreal d'un riu de mercuri. Per dir-ho com Heràclit, mai no caminem dues vegades pel mateix carrer.

2. Alguns dies afegeixo música a les meves passejades. Camino amb un podòmetre a la cintura, que m'ajuda a comptar la quantitat de passos, i els auriculars a les orelles. És com si em convertís en una mena d'agrimensor sònic i urbà. Ara sé que el disc *Abbey Road* dels Beatles dura uns quatre mil passos o, el que és el mateix, des d'una de les places del barri

de Gràcia fins a les portes de la catedral, al barri Gòtic. La ciutat també canvia sota la influència musical: no és el mateix baixar per la rambla de Catalunya sentint les cançons de Franz Ferdinand, amb un ritme que t'empeny a anar cada cop més de pressa, que amb la música de Michael Nyman, que a estones sembla creada expressament per a la vida moderna i contemplativa del *flâneur*. Cada melodia reescriu els meus passos i transforma allò que veig. Les ondulacions de la façana de la Pedrera de Gaudí es tornen més anguloses i esquerpes si hi passo a prop mentre escolto Nick Cave. Els carrers que puguen des del Paral·lel fins a Montjuïc semblen projectats per acompanyar la música festiva de Stevie Wonder, com un viatge del centre urbà a la calma del parc. A vegades, gràcies a la música, alguns dies també s'esdevé el que no t'esperes: caminant per la ciutat, aconseguixo estar lluny de Barcelona, en un altre lloc.

3. Quan estic lluny de Barcelona, en una altra ciutat, m'agrada passejar-hi a l'hora que encara es desperta i per moments sembla invisible, com si sorgís de la foscor. Llavors descobreixo com rep el nou dia cada ciutat. Copenhaguen es desperta com un jove atlètic, que s'enfila a la bicicleta, pedala i de seguida s'uneix al flux de ciclistes que des de molt d'hora semblen donar energia als carrers, com una dinamo que mouen entre tots. Shanghai s'aixeca amb ulleres després d'una nit d'insomni, amb els pulmons carregats de la pol·lució i amb les autopistes de tres pisos eternament col·lapsades de cotxes, igual que

artèries que volguessin reduir el ritme del seu cor. Nova York a les set del matí té ressaca i encara no se n'ha anat al llit, els seus carrers estan bruts i fan pudor d'alcohol i orina, i mentrestant, la segona oficinista es creua amb el penúltim noctàmbul a la sortida del metro i es miren de reüll. Munic es diu: per què em llevo tan d'hora?, per què, si podria quedar-me tot el dia dormint?, però no pot evitar-ho: es vesteix i surt al carrer per saludar amb orgull la jornada. Roma badalla de son endarrerida, mira per la finestra, es grata el cap i torna al llit. París és una dama que es desperta a la seva alcova, quan els carrers ja fan olor de colònia i croissants calents, i lentament es vesteix mentre enyora els anys salvatges d'estudiant. I Barcelona? Oh, Barcelona s'aixeca en silenci, es mira al mirall del quarto de bany i li pregunta cada dia qui és la més bonica. Les hores li passen esperant una resposta que no sempre arriba.

4. Dos mesos l'any, Barcelona es magnetitza amb tota l'esplendor del Mediterrani. No, no em refereixo a l'estiu, sinó just abans i just després. El juny i el setembre són els mesos més marítims per a la ciutat. Aquelles setmanes en què fa bon temps, el sol escalfa sense cremar, quan et prens el primer o l'últim gelat de la temporada. Un migdia de maig camines pel carrer i de sobte un airet que puja del port i de les platges, salat i netíssim, t'envolta i et narcotitza els sentits. És un aire pur, no s'hi barregen encara la flaire de fregits i la de crema solar, i de sobte actua com una crida tribal: ho deixaries tot i baixaries a saludar el mar, els vaixells que arriben a port, la platja encara mig deserta. Els poetes han descrit l'encanteri d'aquesta brisa fresca, que prové d'aquell punt en què «la mar, més enllà del port, / s'ha desfet la cabellera». Potser no ens n'adonem, però els barcelonins ens passem la vida perseguint aquesta olor de Mediterrani. Compren flors que en conservin el perfum. Anem als mercats per veure el peix de prop i després ens el mengem. Busquem l'ombra de les palmeres. A l'estiu baixem a la platja, ens hi banyem seguint una rutina, ens quedem allà fins que es fa fosc, bevem als *xiringuitos* i a estones ens sembla que vivim dins d'un dibuix de Mariscal. A l'hivern pugem als turons —Montjuïc, el Putxet,

Collserola, el Guinardó— per veure la ciutat i, allà al davant, a la llunyania, la franja blava del mar. Tot d'una es diria que som aristòcrates passant revista a les nostres possessions. A vegades agafem una *golondrina* al port i anem mar endins. Mentre ens gronxen les onades, retardem l'instant de girar-nos i contemplar la ciutat des de la distància: la seva silueta simpàtica i presumida, que es vol fer perdonar el desdeny amb què ens tracta.

5. Malgrat els seus capricis de nou ric i l'entrega al turisme, Barcelona és una bona ciutat per passejar. El mar és a prop i els turons i muntanyes que l'envolten tenen una alçada molt humana. La Diagonal, la seva avinguda més llarga, no deu fer més de trenta mil passos mal comptats. Hi va haver un temps en què alguns habitants es passejaven pel centre de Barcelona com si els carrers fossin un jardí privat. Saludaven a tothom tocant-se el barret. Als barris que s'allunyen d'aquest centre, on la ciutat ha après a desdoblar-se en mil *barcelones* diferents, sovint es preserva aquesta sensació que tots els habitants es coneixen entre ells. M'hi acosto encuriós, passo al seu costat, els veig un dia rere l'altre, i ens reconeixem sense conèixer-nos. Barcelona m'agrada els dies en què menys s'assembla a Barcelona. Potser és perquè jo sempre vull estar en un altre lloc.

6. «Soc immens, continc multituds». A vegades, quan camino i em vaig creuant amb la gent pels carrers, penso en aquest vers emblemàtic de Walt Whitman. Si tots contenim una multitud de persones —tal com jo crec—, llavors és gairebé un miracle que dues persones es creuin dues vegades sent elles mateixes. A més a més, si hi juguem una mica més, podem dir que cada persona conté una ciutat i, per tant, cada ciutat conté una multitud de ciutats. De vegades, en els meus passejos per Barcelona, busco aquestes altres ciutats amb afany d'explorador. N'hi ha prou amb aturar-se en una cantonada, fixar-se en una finestra enmig del paisatge urbà, resseguir la forma curiosa d'un carreró que porta a una plaça. Així, a la tardor, quan el vent escombra les llambordes i s'emporta les fulles dels plàtans, el carrer de Trafalgar i les rondes de Sant Pere i Sant

Pau em recorden els amples bulevards de París. Gairebé sense voler-ho, busco la resplendor d'una llum somorta a les golfes de les cases, l'ombra del pintor Nonell refugiant-se en un portal, qui sap si acompanyat de Ramon Casas. O en dies assolellats, quan deixo enrere el laberint de carrers del Gòtic i arribo de cop i volta a la via Laietana, em sorprèn l'altura dels seus edificis, la vista netíssima que va de la muntanya i baixa fins al mar, i recordo que Manuel Vázquez Montalbán sabia veure el perfil de Manhattan en aquest carrer únic i en alguns dels seus edificis inspirats en l'arquitectura de Chicago. O si continuo caminant i m'endinso en la retícula de la Barceloneta, la seva atmosfera de pescadors, la roba penjada als balcons, aquella olor de mar que puja, qui sap si barrejada amb el fum de les sardines a la brasa (però això ja és una fantasia), em porta immediatament a Lisboa. Hamburg s'oculta en el tràfec del port comercial. Molts diumenges la platja s'omple de brasilers que busquen allà la seva *garota de Ipanema* de Rio, mentre fan una caipirinha i juguen a vòlei. Raval endins hi ha botigues que viuen literalment a Bombai, a Lahore, a Calcuta. Barcelona és multitudinària.

7. Si l'espai de la ciutat és il·limitat, quin és el temps de Barcelona? Barcelona viu atrapada entre el passat i el futur. El seu present és eteri, gasós com la vanitat que li marca el pas, i s'autodestruïx en contacte amb la realitat. El seu passat, forjat al llarg de segles d'història, és bulliciós i turbulent i està tocat per una força literària que el domina. A Barcelona, el present necessita ser passat immediat per gloriificar-se. El futur que empeny i inquieta, al seu torn, és el remei per a aquest desajust, la medecina que cura la nostàlgia. La transformació social constant de la ciutat, amb l'arribada massiva de la nova immigració, impedirà que un dia Barcelona es transformi en una immensa estàtua de sal. Si no és així, amb el temps tindrem un conjunt escultòric bell, quiet, atrapat en el temps, visitat tan sols pels turistes curiosos.

8. De tant en tant, els crítics i els historiadors de la literatura ens recorden que encara no s'ha escrit la gran novel·la sobre Barcelona. Jo ho prefereixo

així, encara que en realitat el llibre sí que existeix: és una novel·la de novel·les, un trencaclosques construït amb totes aquestes veus que han retratat la ciutat i la seva gent. Al segle xx, per acotar una mica el món, la gran novel·la sobre Barcelona conté les amargors i les dolceses de la burgesia que es va fer rica en el segle anterior. Ho va descriure molt bé Eduardo Mendoza a *La ciudad de los prodigios*, per exemple. Gràcies al seu protagonista, Onofre Bouvila, s'alça davant nostre aquella Barcelona canviant. Un temps amb una burgesia que vivia en una ciutat moderna, cosmopolita sense saber-ho, on els arquitectes construïen fent cas dels seus somnis, on l'art de les avantguardes trobava un substrat per a la rebel·lia, on la jornada començava per a molts al vespre, als cafès i *music halls* del barri Xino. Una època d'empresaris desperts i vells aristòcrates que es polien l'herència, però també d'artistes, bohemis, orquestres, amants, senyors aparents i canalles. Era el que passava, al mateix temps, a Berlín, París, Nova York. Un desig d'urbanitat les agermanava. Era també una època d'intrigues socials i tempteigs polítics que va desembocar més tard, als anys trenta, en una ciutat de desavinences, de lluita i revolució. Una ciutat en guerra que va virar del vermell al gris i va viure quaranta anys dominada pel blanc i el negre i el verd oficial del franquisme. Tot i les penúries, la literatura mai no va faltar a la seva cita. Tampoc després, en una Barcelona que els anys setanta, amb la democràcia, va despertar de nou per descobrir-se a si mateixa i agradar-se, lliurada a l'apoteosi del disseny i amb una excusa perfecta per experimentar amb els canvis: uns jocs olímpics que la van transformar de dalt a baix, si us plau, per força.

9. Quan passejo per aquesta Barcelona actual, fondejant sense adonar-me'n en la seva història, soc lector i escriptor a parts iguals. Primer parlaré una mica de la lectura que em proporciona la ciutat, que és més aviat una relectura, i després parlaré de l'escriptura. Encara que probablement sigui tot el mateix. Així que, quan camino pels carrers, sense fixar-me en el temps actual, soc un lector que recorre els capítols d'aquesta novel·la infinita, inacabada, o

millor dit: aquesta novel·la en perpètua construcció. És impossible recordar tots els autors que han fixat la memòria de la ciutat a través de les paraules. Potser cal començar amb els elogis que el Quixot, ja malalt, dedica a la ciutat que el veurà morir: « Me passé de claro a Barcelona, archivo de la cortesía, albergue de los extranjeros, hospital de los pobres, patria de los valientes, vengança de los ofendidos y correspondencia grata de firmes amistades, y en sitio y en belleza única». Des d'aquest declaració d'amor cervantina, que avui dia continua ben viva (sobretot això de l'«albergue de los extranjeros») fins a l'últim vers escrit en algun racó de la ciutat (ara mateix, en aquest moment, algú l'està escrivint), farien falta tantes paraules que s'hi podria reconstruir la ciutat a escala natural, sense cap error i amb tot luxe de detalls. Però no vull seguir endavant sense aturar-me en dos o tres exemples memorables d'escriptors que m'acompanyen. Que serveixin ells com a reclam i resum per a tota la tradició que es perpetua als carrers de Barcelona...

10. Així, si m'endinso en els carrerons del Raval, sortint de la Rambla per ficar-me al vell barri Xino, amb la bullícia incessant però cada dia més delimitada, menys salvatge, m'agafa sovint un sentiment de nostàlgia que no em pertany. Nostàlgia d'uns anys en què la vida intensa i exagerada omplia cada racó d'aquest barri. Eren els anys vint del segle xx, quan Barcelona es presentava al món amb la seva Exposició Universal. A *Vida privada*, Josep Maria de Sagarra va retratar aquesta imatge picant. La seva prosa és vibrant i escumosa:

Aquell estiu va ser una estació fosforescent: les carrosseries més lacades, els yachts més cànids i més ripolinats, feien fer pampallugues a tots els enllustrabotes d'Almeria que doblegaven l'espina vora el monument de Colom i en les terrasses de la plaça de Catalunya. Els cabarets van tornar a segregar el xampany gelat [...]. Barcelona bullia, tot era un sofregit de grandesa i de campí qui pugui. Els ulls, les galtes, el nas, el sexe de les persones trobaven espais infinits. Les festes nocturnes de l'Exposició eren realment un somni, un prodigi que esborronava els barcelonins.

11. Si els meus passos em porten a l'altre extrem de la ciutat, a la muntanya del Carmel, me n'enfilo pel vessant, deixo enrere el Parc Güell, passo al costat del bar Delicias i aleshores entreveig l'ombra del Pijoaparte, que Juan Marsé va fer viure a la novel·la *Últimas tardes con Teresa*:

Acaba de salir de su casa, que forma parte de un enjambre de barracas situadas bajo la última revuelta, en una plataforma colgada sobre la ciudad: desde la carretera, al acercarse, la sensación de caminar hacia el abismo [...]. Abajo, al fondo, la ciudad se estira hacia las inmensidades cerúleas del mediterráneo bajo brumas sordas de industrial fatiga, asoman las botellas grises de la Sagrada Familia, las torres del Hospital de San Pablo y, más lejos, las negras agujas de la catedral, el Casco Antiguo: un coágulo de sombras.

Marsé va escriure aquestes pàgines el 1966. Aquell mateix any, Mercè Rodoreda va publicar una de les seves millors novel·les, *El carrer de les Camèlies*, i hi ha una escena en la qual la seua protagonista, Cecília Ce, se'n va a viure amb Eusebi a les mateixes barraques que revivia Marsé: «La barraca només tenia dues parets de maó; les altres eren fetes amb llaunes, amb fustes velles i amb trossos de sac entaforats per les esclatxes». Aquest ressò urbà s'expandeix entre altres autors. Juan Marsé ressona en Blai Bonet, que ressona en Manuel Vázquez Montalbán, que ressona en Josep M. Benet i Jornet, que ressona en Olga Merino, que ressona en Josep M. Espinàs, que ressona en J.V. Foix, que ressona en Enrique Vila-Matas, que ressona en Josep Pla, que ressona en Sebastià Gasch, que ressona de nou en Juan Marsé... Quan els posem així, junts, ens adonem que són mirades diferents, de vegades fins i tot oposades, però el misteri és que unes es reflecteixen en les altres, reverberen en les paraules triades i es fan llum, completen el mapa a trossos: la ciutat és un gran calidoscopi.

12. Hi ha una altra prosa que acompanya tots els novel·listes i poetes. És la prosa dels cronistes de la ciutat, importantíssims en la seva tradició, fins al punt que la literatura catalana s'ha construït sobre la base d'una prosa moderna, feta de crònica i reportatge. Com que és complicat triar-ne només un entre tants

catalans, citaré unes frases d'un cronista estranger que va comprendre la ciutat i el país com pocs. George Orwell, que al seu *Homenatge a Catalunya* va escriure sobre la ciutat en plena Guerra Civil. Som a 1937:

Tothom qui ha fet dues visites, amb un interval de mesos, a Barcelona durant la guerra ha pogut observar els canvis extraordinaris que s'hi produïren. [...] És indubtable que a qualsevol que hagués estat allà per l'agost, quan la sang encara no era ben seca en els carrers i les milícies es trobaven aquarterades en els millors hotels, Barcelona, pel desembre, li devia haver semblat burgesa; per a mi, acabat d'arribar d'Anglaterra, era una ciutat d'obers, en un grau superior al que jo mai no hagués cregut possible. (Traducció de Ramon Folch i Camarasa).

13. Al costat de Josep M. de Sagarra i de Juan Marsé, al costat de George Orwell, com deia, hi ha una llarga tradició de novel·listes, els personatges dels quals deambulen immortalment per Barcelona. Narcís Oller i Xavier Benguerel. Mercè Rodoreda i Joan Sales. Carmen Laforet i Eduardo Mendoza. Montserrat Roig i José Antonio Garriga-Vela. Terenci Moix i Quim Monzó. Ignacio Vidal-Folch i Roberto Bolaño, Maria Barbal i Jaume Cabré. I entre els més recents, Lluís Anton Baulenas i Màrius Serra, Mercè Ibarz i Javier Calvo, Víctor Nubla i Miqui Otero, Jordi Nopca i Gonzalo Torné. Tots ells i molts més han retratat la ciutat per sempre, han creat un daguerreotip inesborrable que, partint de la ficció, m'ajuda a fixar els espais de les meves caminades. També hi tenen un lloc els poetes, no cal dir-ho. Amb Joan Salvat-Papasseit, faig una volta fins al moll per recordar que hi va guardar fusta. Amb Jaime Gil de Biedma passejo fins a Montjuïc, o fins a la Salut, i revisc «l'edat de la pèrgola i el tennis». Amb Enric Casasses m'aturo a la plaça del Raspall i escolto com parla amb els gitanos. Cada cantonada pot ser un vers; cada vianant, el tria al seu gust.

14. Soc immens, ja ho he dit abans, i continc multituds. Cadascú de nosaltres porta una ciutat al seu interior. Molts artistes busquen el seu reflex en aquesta ciutat personal i després el converteixen en la

seva obra. «A les grans ciutats trobem els fenòmens més extraordinaris», va escriure Baudelaire, «tot el que hem de fer és passejar amb els ulls ben oberts. La vida és un formigueig de monstres innocents». Aquest batec urbà marca el ritme de les meves històries i dels meus dies, els dona forma. També m'adono que la cal·ligrafia urbana dels meus passos sovint s'assembla a l'escriptura. No diré que els carrers són una pàgina en blanc, un llenç per pintar, però sí que sovint els meus passos es converteixen en el motor d'alguna cosa. La ciutat és sobretot un lloc on conflueixen les històries, moltes històries. Després hi ha l'estil, per descomptat, la manera de dir les coses que té cada escriptor. Sovint, quan arribo a casa després d'una passejada, anoto una idea, una frase, un diàleg, una coincidència, una imatge. Aquesta llavor d'una història pot quedar enterrada per sempre, o aparèixer de nou molts mesos després, el dia que sigui necessària per arrencar un capítol, un conte, per trobar el rastre perdut d'un personatge. Quan això passa, sento que formo part d'una tradició: la d'aquests autors que he llegit i que un dia, abans que jo, van recórrer aquesta ciutat com a exploradors del que els era proper. El que compta és l'actitud desperta i no la distància. Ara tinc ganes de descriure-vos un dels meus passejos. Amb el vostre permís, us deixo. Són les set de la tarda. Fins aviat. [Una pausa].

15. Hola, ja he tornat. Són les nou del vespre. El meu podòmetre marca 12.366 passos. Al carrer hi feia un vent fred i el sol s'ha post deixant un rastre de llum rosada sobre el cel de Barcelona. Durant una estona he escoltat cançons de Joni Mitchell, però després he decidit que havia d'obrir les orelles als sons del carrer. Al meu costat, baixant per una avinguda, una filla li deia a la mare: «No m'intentis convèncer, mare, viure tota la teva vida en un hotel seria un disbarat». Al costat d'un parc, un senyor passejava un gos *schнауzer* que tenia la mateixa mirada trista que el seu amo. El gos, que tremolava com un vell, s'ha aturat per fer les necessitats al costat d'un arbre i el senyor l'ha felicitat. «Així es fa, Rusky, molt bé!». Després he baixat per l'avinguda del Paral·lel i per combatre

el fred he entrat en un bar que porta un gallec. En un racó, en una de les taules de fòrmica, una parella de transvestits discutia i de tant en tant aixecaven la veu. N'hi havia una que somicava silenciosament i l'altra parlava amb més energia. A la barra, un senyor amb un vestit antiquat prenia una copa de conyac. M'he assegut al seu costat, he demanat un cafè amb llet ben calent, i ell m'ha mirat. «Sap què és això?», m'ha dit al cap d'una estona, ensenyant-me una caixa de medicaments. Li he respost que no. «Viagra», ha fet tot somrient, «la necessitaré. Aquest cap de setmana penso fer l'amor amb cinc dones, una de cada continent». «No serà fàcil trobar una australiana», li he dit mirant de no desanimar-lo gaire. «Pagant es troba de tot», m'ha respost amb un punt d'ingenuïtat. «Però, saps quina serà la més difícil d'enamorar? La sud-americana». Li he dit que sovint els homes pagaven pel sexe precisament per no haver d'enamorar-se. No m'ha fet cas i ha continuat el seu monòleg, el duia molt endins i es notava que l'havia de treure: «Una vegada vaig estar casat amb una argentina. Fa trenta anys. Em va deixar en el moment en què érem més feliços i encara no me l'he tret del cap. Les sud-americanes em

fan molt de respecte, si t'he de dir la veritat». Ha seguit parlant una bona estona. Té 68 anys i un fill a Buenos Aires, a qui no veu des de fa trenta anys. Sap que està viu perquè cada sis mesos, més o menys, li envia una postal. Sempre són postals antigues de Buenos Aires, amb la imatge descolorida pel temps, amb vistes de les grans avingudes modernes, dels monuments típics, tot i que sovint podrien ser de qualsevol altra ciutat. Les postals són velles perquè una vegada el seu fill va tenir un quiosc i es guanyava la vida venent-ne. En una de les múltiples crisis econòmiques de l'Argentina, va haver de tancar i no va poder col·locar el gènere. Des de llavors les té a casa seva. Piles i piles de postals. «Si segueixo viu, el dia que se li acabin deixarà d'enviar-me-les, el molt desgraciat. No es gastarà una pela», diu emmurriat. Després m'he acomiadat d'ell, he sortit al carrer i m'he trobat de nou a Barcelona. He caminat de nou cap a casa meva com si en realitat estigués tornant d'un viatge molt llunyà. He encès l'ordinador i he començat a apuntar-ho tot per no oblidar-ho. Fins aquí. Ara. En el futur, aquestes paraules del senyor argentí a la barra del bar podrien convertir-se en una ficció —si no és que ho són ja ara mateix.

FI

NOTA BIOGRÀFICA

Jordi Puntí va estudiar Filologia Romànica i ha publicat tres llibres de narracions: *Pell d'armadillo* (1998), *Animals tristos* (2002) i *Això no és Amèrica* (2017). L'any 2010 va treure la seva primera novel·la, *Maletes perdudes*, que va merèixer els premis Llibreter, de la Crítica, Amat-Piniella i Lletra d'Or. S'ha traduït a setze idiomes. També és autor d'*Els castellans* (2011), una ficció autobiogràfica sobre la vida quotidiana en una vila industrial catalana, als anys setanta, i la relació amb els fills de la immigració arribada d'Espanya. El seu llibre més recent és *Tot Messi* (Empúries, 2018), un retrat juganer, sentimental i literari del futbolista argentí del FC Barcelona. És col·laborador habitual d'*El Periòdic* i de la revista cultural *L'Avenç*. Està considerat una de les veus més interessants en el panorama narratiu en llengua catalana.